

DE HOEFSMEDERIJ AAN DE GALERIJ NR. 6

CASPER Lakemans, jonkman van Cleeff, trouwde hier 8 Sept. 1720 met Lijsbet de Lange, weduwe van Sander Vermeulen. Hij was smid van beroep en zal vermoedelijk zijn bedrijf spoedig na zijn trouwen hebben uitgeoefend in het hierboven genoemde perceel tusschen de Hofpoort en de Delftsche poort, protocol nr. 1855, dat hij waarschijnlijk eerst in huur had ¹⁾, doch 15 Febr. 1729 voor de som van *f* 2000 kocht van Symon Coster, schipper, wonende te Oosterhout. Deze had het perceel eenige jaren te voren, 15 Juni 1724, gekocht voor *f* 1100,— en heeft er dus blijkbaar, gezien dat de verkoopsom bijna het dubbele bedroeg, nog al wat aan ten koste gelegd ²⁾. Lakemans stierf in 1738, zijn weduwe in Februari 1754. Een paar maanden daarna, 1 Mei 1754, verkochten haar erfgenamen het pand voor de som van *f* 3250,— aan Willemina Vermeer, weduwe van Gerrit Ritservelt, die 7 October van hetzelfde jaar trouwde met den meester-smid Anthony (van) Stockum. Deze werd bij koop van 21 October 1758 eenig eigenaar van het perceel.

In de familie Van Stockum bleef het pand tot de twintiger jaren van de 19de eeuw, begin 1826 oefende P. van Stockum er nog het smidsbedrijf uit, in Sept. van dat jaar echter resideerde Henricus Smits er, welke wederom door zijn zoon H. B. Smits werd opgevolgd en deze door B. J. Mersel, die getrouwd was met een zuster van den bekenden brandkastemaker Lips³⁾. Tot voor kort zwaaide J. C. Bergers er den smidshamer.

In een rekest aan het stadsbestuur, waarop 3 Aug. 1778 gunstig wordt beschikt, noemt Anthony van Stockum zich alleen meester-hoefsmid, doch waarschijnlijk was het bedrijf toen tevens reeds wagensmederij. In 1820 is dat zeker, want

1) Zie Not. archief 2574 Adriaan Schadee 29 Dec. 1725. 2) Hoewel de vorige eigenaren geen smeden waren, schijnt in het perceel toch reeds vroeger het smidsbedrijf uitgeoefend te zijn. Althans uit het aantekenboek van rooimeesters der nieuwgetimmerten blijkt, dat na 1707 en vóór 1714 tusschen de Hof- en de Delftschepoort een nieuwe smederij gebouwd werd. 3) In het adresboek van 1821 wordt het pand aangeduid als Oppert F 88, in dat van 1834 als Gaanderij F 88. Zie ook de adresboeken van 1866 en 1878.

in Februari van dat jaar vraagt P. van Stockum bij Plaatselijke werken aan „om in het genot te mogen blijven van een wielput en slijpsteen voor zijn huis op de Gaanderij”. Dit verzoek wordt toegestaan onder conditie, dat de put behoorlijk gesloten moet worden en dat de slijpsteen zoo dicht mogelijk bij de leuning zal staan. 6 Sept. 1826 wordt dit consent aan Henricus Smits overgedragen, terwijl dezen 6 Mei 1842 opnieuw wordt vergund „om het steenen raam voor zijn huis liggende en tot wielenput dienende, gelijk met de straat liggende, te behouden onder voorwaarde, dat gedurende den tijd, dat dezelve buiten gebruik is, hetzelfde met een sluitbaar luik moet zijn gedigt¹⁾. Die wielput is ook thans nog ter plaatse aanwezig. Hij bestaat uit een zoogenaamden molensteen, een grooten ronden blauwen hardsteen met een gat in het midden. De verticale wand van dit gat is op vier plaatsen door uit het middelpunt schuin oplopende gleuven (voor de wielen) onderbroken. Een dergelijke steen lag voor elke wagensmederij „als zijnde een der onmisbaarste gereedschappen” daarvan. Het beslaan van wielen toch, waarvoor hij diende, was binnenshuis bijna onmogelijk, eensdeels om den rook, die daarbij ontstond, anderdeels om de groote hoeveelheid water, die voor het afkoelen der banden noodig was.

De hier afgebeelde travalje dateert van 1833. Wij weten dat precies, omdat in April van dat jaar de eigenaar van het pand aan het stadsbestuur vergunning vraagt voor het afbreken en weer opbouwen van zijn huis en smederij, noodig geworden door het ophoogen van de straat. Hij legt een ontwerp-teekening over en verzoekt den hoefstal 31 Nederl. duim buiten den gevel te mogen doen uitspringen en zoolang deze niet gebruikt kan worden, een noodtravalje op het plein bij de Hofpoort te mogen zetten, al hetwelk hem op voorwaarde van eerbiediging der stadskeuren in Mei d.a.v. goedgunstig wordt toegestaan²⁾.

Van de vele hoefsmederijen met haar noodstal of travalje, die vroeger in menigte in onze stad voorkwamen, is de hier

1) Rekestboek fabricage E fol. 34 vo., Notulen Plaatselijke Werken 25 Febr. 1820 fol. 19. Consentboek A fol 25 vo. Rekestboek L L blz. 319—343 en 349—351 en Resolutie van B. en W. 6 Mei 1842 blz. 170.

2) Rekestboek fabricage V fol. 96, 97 en 101 vo.

beschrevene een van de weinig overgeblevene. Nu het voor de hand ligt, dat ook deze, in verband met de Hofpleinplannen, binnen afzienbaren tijd verdwijnen zal, schein het gewenscht, om in het Rotterdamsch Jaarboekje de herinnering er aan in woord en beeld vast te leggen.

EEN WAARDIG DIENAAR DER JUSTITIE

Bij burgemeesteren verhaelt sijnde het excès bij den officier Dullaert ¹⁾ op Saterdag voorleden alhier gepleecht in het ongeregelt rijden te peert door de geheele stadt, deene straet op, dander needer, slingerende den hoet oover thooft ende sijn rapier oock uyttreckende tot verwonderinge ende bespottinge van alle menschen, sonder dat hij daervan wilde desisteeren, niettegenstaende daertoe van eenige van de regeringe vermaent sijnde, tot groote oneere ende blame van de regeringe ende d'administratie van justitie.

Is daerop goet gevonden, dat burgemeesteren ende scepenen haer pertinentelick sullen informeren ende dat den voornoemden Dullart beleefdlick sal aengeseyt werden van weegen deese vergaderinge, dat hij hem middelertijt wil onthouden van booven te coomen.

Resolutie van de Vroedschap 4 Oct. 1623.

1) Abraham Pietersz. Dullaert was baljuw van Rottardam van 1622—1645. In een notarieele acte van 11 Dec. 1632 (J. van Aller) wordt van hem gezegd, dat hij „soo droncken als een beest” was.